

Preek van Kees de Graaf

Lezen: Lucas 10:1-3; Lucas 10:17-22 en Matteus 11:20-27

Tekst: Matteus 11:28-30

Tekst:

28 Kom naar mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, dan zal ik jullie rust geven. 29 Neem mijn juk op je en leer van mij, want ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden, 30 want mijn juk is zacht en mijn last is licht.'

Geliefden van onze Heer,

Faroq¹ was Iman. In zijn zoektocht naar de waarheid besloot hij het leven van Jezus te gaan bestuderen in de Injil (de Evangeliën). "Ik heb gezocht tot ik een christen vond die mij een Injil gaf. Ik las het en kwam bij de tekst "Kom naar mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, dan zal ik jullie rust geven". Ik begon te huilen. Wat een prachtige woorden!". De autoriteiten kwamen er achter dat Faroq christen was geworden. "Ik ben verhoord en gemarteld om mijn christelijk geloof op te geven en terug te keren naar de Islam. Iedereen ook onze familie was tegen ons". Maar Faroq bleef trouw.

De moslim moet door zijn plichten nauwgezet te vervullen en door zijn goede daden bij Allah in de gunst zien te komen. Dat was voor Faroq heel vermoeiend. Hij snakke naar echte rust. Hij vond die rust in Jezus Christus.

Hoe was dat in de dagen van de Here Jezus? Daar waren maar liefst 613² concrete geboden die door de schriftgeleerden en de Farizeeën uitgevaardigd waren. Daar moesten de joden zich aan houden. Ze bundelden a.h.w. al die voorschriften en maakten er een zwaar pakket van. En die zware last die legden ze op schouders van de mensen³. Eindeloos vermoeiend.

Toch mogen we de woorden van Jezus ruimer nemen. Het ging Jezus niet alleen maar om mensen die onder de wetten en voorschriften zuchtten. Hij zag als de gevolmachtigde Heer van de hemel en als de Zoon van God veel verder. Hij ziet dat *alle* mensen vermoeid en belast zijn en hulp nodig hebben. Niet alleen maar zij die ook daadwerkelijk tot hem kwamen om hulp, de zieken, de gehandicapten etc.. *Alle* mensen hebben hulp nodig. En ze worden ook allemaal uitgenodigd naar Hem te komen. In onze vertaling is het woordje 'allen' weg gevallen. Dat woordje staat er in het Grieks wel. Komt 'allen' tot mij die vermoeid en belast bent. Het maakt niet uit wie je bent. Geleerd of ongeletterd, rijk of arm. *Iedereen* wordt aangesproken.

En wij? Deze woorden zijn voor ons overbekend. Misschien zo bekend dat we er geen emotie bij voelen. Toch zijn ze ook voor ons bestemd.

We mogen het dus ook doortrekken naar onze tijd. Naar de 21ste eeuw. Hebben wij ook een zware last te dragen? Leven wij niet in een tijd van individualisme? En dat betekent toch: vrijheid, blijheid?. Kies datgene uit waar jij je prettig bij voelt en alles waarbij je geen goed

¹ Nieuwsbulletin van de Bible League- Jaargang 15- Februari 2009

² J van Bruggen commentaar op Matteus blz 210

³ Mat. 23:4

gevoel hebt, dat gooi je als ballast overboord. Leg vooral een ander geen lasten op. Maak zelf keuzes. Maar dring die keuzes niet op aan een ander. Dit typeert de tijd waarin we leven.

Maar weet u dat dit nu juist één van de grootste problemen is van onze tijd. Namelijk dat we voortdurend keuzes *moeten* maken. Tegelijkertijd is er een geweldige maatschappelijk druk om continu te blijven presteren. Alle menselijke handelingen worden in meetbare normen vastgelegd en aan die normen 'moeten' we voldoen. Anders vallen we buiten de boot.

Dat begint al op heel jonge leeftijd. Op het consultatie bureau: "Hoe staat het met de groei curve van je kind? Ja ons zoontje Jan kan al kruipen en lopen en praten. Mijn dochtertje Ans is al zindelijk. Jouw zoontje of dochtertje nog steeds niet? Nou dan zou ik daar maar eens naar laten kijken". We vinden het diep in ons hart maar wat trots als onze zoon of dochter hoge cijfers op school haalt en het liefst zouden we een superkind willen hebben.

In de pubertijd doen we er alles aan om niet uit de gratie te vallen bij de groep, de klas waarin we zitten. Merkkleding, 'state of the arte' mobieltjes zijn daarvoor onmisbaar. Je wordt op jonge leeftijd gedwongen een beroepskeuze te maken terwijl je daar vaak nog niet aan toe bent. Angst en onzekerheid kunnen zwaar op je drukken in de pubertijd en in je verdere jeugd.

En als we dan eenmaal volwassen zijn en een baan hebben, dan begint de 'ratrace' pas echt. Je bent pas echt geslaagd als je carrière weet te maken. Je moet mee of je valt af. Vanuit Amerika zijn er in het bedrijfsleven programma's gelanceerd die de kwaliteit van geleverde producten of diensten continu moeten verbeteren. De z.g. 'six sigma' programma's. Daar gaan we nu niet verder op in. Met verbetering van kwaliteit is op zich niets mis. Maar het heeft wel als schaduwzijde dat je in het bedrijf waar je werkt continu aan het reorganiseren en herstructureren bent. Je krijgt geen moment rust meer. Regelmatige functioneringsgesprekken en bijscholing in de avond uren zorgen ervoor dat er ook in de vrije tijd extra druk op de ketel blijft. *Altijd moet alles weer anders en beter.* Nog meer winst om de aandeelhouders te plezieren. Ook van je baan ben je geen moment zeker meer. Want in de volgende herstructureringsronde kan jij zo maar aan de beurt zijn voor ontslag. Het gevoel dat je altijd moet presteren en op de toppen van je tenen moet lopen kan je behoorlijk vermoeien. Het kan je zo vermoeien dat je in het weekend en tijdens je vakantie maar moeilijk echt tot rust kan komen.

Ergens las ik dat 'druk zijn een vorm van luiheid is'. Daar zit veel in. Want als je het altijd maar druk hebt dan weet je niet de juiste prioriteiten te stellen. Je laat je agenda vullen door wat *anderen* van jou vragen en eisen.

Als je ouder bent en al een 65 plusser dan zijn er ook nog genoeg zorgen. Zorgen om je eigen gezondheid of die van je man of vrouw, zorgen over je kinderen en klein kinderen. Angst om alleen over te blijven. We tobben wat af.

En in de kerk? Hoe is het daar? Ook in de kerk is de laatste tijd het nodige Amerikaanse gedachtegoed gemeengoed geworden. Conferenties, congressen, gaventesten, doegericht leven, beleidsplannen etc., ze rollen over ons heen en vragen onze aandacht. Begrijp me goed, ik zeg niet dat het niet goed zou zijn om ook in de kerk plannen te maken en nog minder dat we niet vanuit een bepaalde visie zouden moeten werken.

Ergens las ik ook dat we in het menselijk gedrag twee belangrijke groepen kunnen onderscheiden. Je hebt *perfectionisten* en mensen die gebukt gaan onder een *minderwaardigheidscomplex*. De perfectionist wil door anderen aanvaard, geaccepteerd

worden. Hij of zij zegt: als ik nu maar niet faal, als ik geen fouten maak dan wordt ik door die ander aanvaard. Dat kan zo maar een obsessie worden. Je krijgt geen rust.

Hij of zij die zich *minderwaardig* voelt wordt voortdurend geplaagd door schuldgevoelens: Ik heb gefaald. Ik bak er niets van. Het is allemaal mijn schuld. Ook dat is een zware last.

Kortom, iedereen die hier zit heeft te maken met de gevolgen van de zondeval. Door de zonde van de mens is de aarde vervloekt⁴ en hebben we te maken met ‘zwoegen’ met dorens en distels. Niemand ontkomt eraan. Niets schijnt meer vanzelf te gaan.

Voor iedereen die zich vermoeid en belast voelt, heeft Jezus nu een belangrijke boodschap:

‘kom naar mij, jullie die vermoeid en onder lasten gebukt gaan, dan zal ik jullie rust geven’.

‘Vermoeid en belast’ dat was in de tijd van de Here Jezus een bekend beeld. Dat van de oosterse lastdrager. Die lastdragers heb je nu ook nog wel in het Verre Oosten. Met dit verschil dat ze nu soms van een fiets of bromfiets gebruik maken. Toen in ieder geval niet. Dan zag je zo’n lastdrager gebukt onder een last die vaak veel groter was dan hijzelf en die ook veel zwaarder was dan hijzelf, zich door de nauwe en glibberige straatjes van Jeruzalem een weg banen. Soms zag je alleen maar een paar benen met daarom heen een en al last. Uiterst zwaar, moeilijk en soms ook gevaarlijk werk.

En wat zegt de Here Jezus nu: ‘Komen jullie nu allemaal maar naar mij toe, bij mij moet je wezen, bij mij kun je *rust* krijgen’.

Voor het woord dat hier met ‘rust’ vertaald is, staat in het Grieks het woord ‘anapauso’. Daar hebben wij het woord ‘pauze’ vandaan. ‘Ik zal je rust geven’ betekent dus eigenlijk: ‘Ik zal je ‘pauze’ geven’. Zoals na drie kwartier spelen in een voetbalwedstrijd er een fluitje van de scheidsrechter klinkt en dan wordt er geroepen ‘rust’. De spelers gaan de kleedkamer in en in de rust krijgen ze warme thee en mogen even uitrusten.

Maar dat even uitblazen in die kleedkamer betekent niet dat de wedstrijd voorbij is. Integendeel. De trainer gebruikt die tijd om van alles te doen met zijn elftal. Hij moedigt zijn elftal aan en beurt het op als ze het niet meer zien zitten en geeft aan iedereen een persoonlijke instructie mee voor de tweede helft van de wedstrijd. Hij prijst zijn spelers voor alles wat er goed was in de eerste helft. Voor alles wat niet goed was geeft hij aanwijzingen hoe het in de tweede helft beter kan. De trainer heeft hiermee maar één doel: dat zijn team de wedstrijd wint.

Als we deze gedachte even vasthouden en als we dan naar Jezus kijken, dan betekent zijn uitspraak: ‘en ik zal jullie rust geven’ *niet* zoiets als: ‘Ik los al je problemen op’, Zo op de manier van een soort wonderdokter. Ga maar naar Hem toe en de zon gaat weer schijnen. Hij werkt ook niet als een soort van verdoving. Zoals mensen vandaag door overmatig alcohol gebruik of door drugs hun problemen even proberen te vergeten. Maar we weten allemaal dat de problemen daarna weer even hard terug komen als we uit onze roes ontwaken. Zo werkt Jezus niet. God geeft ons soms een last te dragen waar we in *dit* leven niet meer vanaf komen. Een lichamelijke of geestelijke handicap of blokkade. Een ondraaglijk verlies van een geliefde. Traumatische ervaringen uit het verleden die diepe littekens in ons leven achterlaten.

⁴ Gen 3:17-19

Maar wat bedoelt Jezus dan wel met deze woorden: ‘en ik zal je rust geven’?. Daarmee wil Jezus *allereerst* op *zichzelf* wijzen. Je moet eerst van Jezus leren hoe Hij is. En als je dat *geleerd* hebt, dan krijg je daardoor een geheel vernieuwde blik op hoe jezelf bent. Een blik die een geweldige rust oplevert. Maar dan wel ‘rust’ op een bepaalde manier.

Als we dit willen begrijpen dan dienen we eerst te letten op het verband waarin Jezus deze woorden spreekt. Heel Hoofdstuk 11 staat in teken van de prediking van Jezus en de reactie daarop in Israel. Eerst was daar al de grote Johannes de Doper die zich ergerde aan het feit dat de komst van het koninkrijk van Jezus maar niet vlotten wilde: ‘Bent U degene die komen zou of moeten we een ander verwachten?’ Maar Jezus liet zich niet van zijn stuk brengen: ‘Het beloofde koninkrijk is gekomen, ik doe grote wonderen en tekenen en aan armen wordt het goede nieuws bekend gemaakt⁵’.

Maar ondanks al die geweldige dingen stuit de prediking van Jezus toch op ongelof en verzet. Dat verwijt hij de steden in Israel waarin hij al die wonderen had verricht: ‘Wee Chorazin, wee Betsaida, wee Kafarnaüm want Tyrus en Sidon en Sodom, die goddeloze steden, die zullen er in het laatste oordeel beter vanaf komen dan jullie⁶’.

Maar er was gelukkig niet alleen maar ongelof. Niet alleen maar het macho gedrag van de zelfhandhaving en de prestatiedrang die niets moet hebben van leven uit genade. Er was ook geloof. Daar gaat Jezus een soort van lofpsalm over aanheffen. Hij gaat de blik naar boven, naar Zijn Vader, richten. En dan zegt Hij in de woorden die aan onze tekst vooraf gaan:

‘Ik loof u, Vader, Heer van hemel en aarde, omdat u deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt gehouden, maar ze aan eenvoudige mensen hebt onthuld. Ja, Vader, zo hebt u het gewild. Alles is mij toevertrouwd door mijn Vader, en niemand dan de Vader weet wie de Zoon is, en wie de Vader is, dat weet alleen de Zoon, en iedereen aan wie de Zoon het wil openbaren’.

Jezus zegt met deze woorden: Te midden van al dat ongelof en die zelfhandhaving is er iets geweldigs gebeurd. Niemand heeft het ooit kunnen bedenken. Aristoteles niet, Plato niet. De grootste geleerden niet. Een verbluffend eenvoudige oplossing: Het Woord is vlees geworden. Jezus is verschenen. Zo maar tussen de mensen van alledag⁷. Tastbaar aanwezig voor iedereen. Voor knappe koppen en huisvrouwen, voor geleerden en arbeiders.

En deze Jezus die heeft nu een unieke relatie met Vader boven. Hij alleen weet de weg naar het Vaderhuis. Het Vaderhuis is de *enige* plaats waar de *echte* rust te vinden is. En Jezus is de enige weg om tot die rust te kunnen komen. Het enige toegangsloket tot die rust van het Vaderhuis. En dan wordt geen rust bedoeld die je pas krijgt na dit leven, maar nu al. Jezus nodigt alle mensen uit om tot die rust te komen.

Maar... wat is nu precies die rust in dat Vaderhuis die Jezus belooft aan iedereen die naar Hem toekomt?

Om dat te weten te komen moet je kijken naar Lucas 10. Daar heeft Jezus deze woorden: ‘Ik loof U Vader’ etc., die aan onze tekst voorafgaan ook al een keer gebruikt. Ook daar in Lucas

⁵ Mat 11:2-4

⁶ Mat 11:20 e.v.

⁷ Zoals in het liedje van Joan Osbourne: ‘What if God was one of us, just a slob like one of us, just a stranger on the bus, trying to make his way home’.

10 tref je diezelfde lofpsalm aan. Dan moeten we daar even naar het verband kijken. Wat was daar aan de hand?

Jezus had 72 leerlingen uitgezonden⁸ in een soort van evangelisatie campagne om de komst van het komende Koninkrijk van God aan te kondigen⁹. Toen de 72 bij Jezus terugkeerden en rapport uitbrachten over de campagne waren ze heel blij en enthousiast¹⁰. Want ze hadden een enorm succes gehad met hun evangelisatie campagne. Ja, zelfs zo'n succes dat ze zeiden: *'Heer zelfs de demonen onderwerpen zich aan ons bij het horen van uw naam'*. Daar zou menig evangelisatie commissie vandaag jaloers op worden, op zo'n succes!

Maar Jezus gaat helemaal niet mee met hun euforische stemming. Zijn reactie lijkt meer op een koude douche¹¹: *'Verheug je echter niet dat de geesten zich aan jullie onderwerpen, maar verheug je omdat jullie naam in de hemel opgetekend is'*.

Het is alsof Jezus hiermee dit wil zeggen: succes bepaalt niet jullie levensvulling en jullie levensvreugde; zelfs niet als dat succes betreft in het Koninkrijk van God. Er is maar één ding dat een intense blijdschap en een diep gewortelde rust in een mens te weeg kan brengen, en dat is de wetenschap dat je *naam* bij je Vader in de hemel bekend is en daar opgetekend staat.

Successen in dit leven zijn vaak maar tijdelijk en kunnen morgen zo weer weg geblazen worden. Je blijft zitten met het gevoel dat *jij* het altijd weer waar moet maken. Of dat nu in de maatschappij is of in de kerk. Zo vind een mens nooit rust.

De Filosoof Evert Jan Ouweneel heeft het zo geformuleerd¹²: *“Uiteindelijk vind ik als mens alleen duurzame rust wanneer ik beseft en aanvaard dat mijn leven een onverwoestbare waarde heeft omdat het gewenst is door de Levensgever. Al het duivelse en demonische in deze wereld wil mij van die rust en geborgenheid beroven. Want kan ik niet meer schuilen bij deze onvoorwaardelijke acceptatie van de Allerhoogste, dan moet ik zelf voor mijn veiligheid en zekerheid zorgen. Mensen verlangen naar rust, ze zijn verweesd en missen hun Vader”*.

Begrijpt U nu waarom Jezus na het spreken van deze woorden: 'wees verheugd dat je naam opgetekend staat in de hemel' zo'n geweldige uitbarsting van intense blijdschap heeft: *“Op dat moment begon Hij vervuld van de Heilige Geest te juichen en zei: “Ik loof U Vader, heer van de hemel en aarde, dat u deze dingen voor wijzen en verstandigen hebt verborgen maar ze aan eenvoudiger mensen onthuld hebt”*¹³.

Hier hebben we de essentie van de rust die Jezus in onze tekst belooft te pakken. Die is te krijgen in het Vaderhuis. En alleen Jezus weet de weg, beter nog: is *de* weg, naar die plaats waar je naam staat opgetekend, waar je kinschap van God a.h.w. notarieel is vastgelegd en verankerd.

⁸ Luc. 10:1

⁹ Luc. 10:9

¹⁰ Luc. 10:17

¹¹ Luc. 10:20

¹² Lezing van Evert Jan Ouweneel in een serie lezingen onder de noemer van 'Hete Hangijzers'. De lezingen zijn bedoeld ter verdediging van het christelijke geloof. Ouweneel wordt hier uit zijn lezing geciteerd in het ND van 31 maart 2009.

¹³ Luc. 10:21

Je kunt proberen weg te lopen uit dat Vaderhuis, welopen uit de plaats waar de echte rust gevonden wordt. Dat deed de jongste zoon uit de gelijkenis van de verloren zoon¹⁴. Die jongste zoon stortte zich in het volle wereldse leven. Haalde alles eruit wat erin zat. Maar in die wereld buiten God werd de echte rust en verzadiging waar mensen zo naar snakten niet gevonden. Ook in die wereld krijg je te maken met de afbraak en de tegenslagen die het leven eigen zijn. En dan gaat de zoon weer verlangen naar de positie die hij had als kind in het huis van zijn Vader. Naar dat huis waar Hij met open armen door zijn Vader wordt ontvangen. De liefde van de Vader is onvoorwaardelijk. Uiteindelijk krijg je alleen daar maar rust. Omdat je alleen daar geaccepteerd wordt zonder voorwaarden *vooraf*.

Een aantal jaren geleden ben ik een paar jaar¹⁵ bedrijfsleider geweest bij een grote noten en zuidvruchten handel. Mijn baas had een zoon en die was ook in het bedrijf werkzaam. Die zou later zijn opvolger worden. Ik werd door mijn baas continu onder druk gehouden. Ik moest blijven presteren en op de toppen van mijn tenen lopen en het was nooit goed genoeg. Altijd voelde je die druk, die impliciete dreiging. Tot rust kwam je eigenlijk nooit.

Maar de zoon van de baas maakte de grootste blunders. Natuurlijk vond die zoon dat erg maar toch bleef hij er rustig onder want hij wist dat hij toch nooit de laan uitgestuurd zou worden. Hij kon ontspannen werken want hij wist dat zijn vader uiteindelijk de financiële consequenties van zijn missers zou overnemen. Daarom was hij zeker van zijn plaats in zijn Vaders bedrijf.

Begrijpt u nu wat Jezus bedoelt als Hij zegt: *“Neem mijn juk op je en leer van mij, want ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden, want mijn juk is zacht en mijn last is licht”*.

Waarom is het juk van Jezus zacht en zijn last licht? Weet u dat zo'n juk vroeger helemaal op maat van de os gemaakt werd? Daardoor knelde dat juk niet en was het voor de os helemaal niet moeilijk om dat juk te dragen. Dat gebeurt in zekere zin ook als we Jezus in ons leven toelaten. Dan verandert het 'moeten' dragen steeds meer in een 'willen' dragen omdat Hij alleen weet wat goed voor ons is.

Ook als we Jezus kennen en uit Hem leven blijft er een juk en een last over. Maar die last en dat juk komen nu in een heel ander licht te staan. Ze worden nu gemakkelijk te dragen voor ons. Waarom? Omdat hij ons juk en onze last 'op maat' maakt. Hij wijst ons de weg naar de rust van het Vaderhuis. Dan komen we erachter dat we geweldig rijk zijn: onze namen staan boven opgetekend in de hemel. We zijn kind van God en dat staat onwrikbaar vast. De erfenis ligt voor ons gereed. Dat geeft ons een geweldige rust. En nieuwe energie. De focus van ons leven wordt ineens verlegd. We gaan nu ineens andere prioriteiten stellen.

Het komt nu niet meer op *onze* prestaties aan. Het *is* voor ons gedaan. Wordt nu maar ontspannen in je werk en bij alles wat je mag doen in dit leven. Je hoeft niet meer op de toppen van je tenen te lopen. Jezus is geen slavendrijver die ons eindeloos afmat en vermoeit: Hij is zachtmoedig en nederig van hart. Je kunt altijd bij Hem terecht. Hij legt je een hand op de schouder en zegt: *“Kom maar bij mij met al je falen, met je verborgen angsten, met je moeite en je verdriet. Ik zal je nooit afwijzen”*.

¹⁴ Luc. 15:11-32

¹⁵ Te weten in 1985 en 1986.

Durf je daarom kwetsbaar op te stellen. Laat dat *perfectionisme*, die prestatiedrang voor de mensen en dat hanengedrag los. Je hunkert er zo naar om door de mensen, door je familie aanvaard ter worden?. Dan zeggen we: Durf een nul te wezen in de ogen van de mensen en je familie. Want je bent al aanvaard. Je naam is boven al van eeuwigheid bekend. Pas als je daarvan overtuigd bent en je durft 'los te laten' sta je goed voorgesorteerd voor de rust van het Koninkrijk van God.

Ook als je gebukt gaat onder dat *minderwaardigheidscomplex*, dat eeuwige schuldgevoel, dat gevoel nooit genoeg gedaan te hebben, zegt Jezus: 'Kom maar naar mij, ik bevrijd je van je schuldgevoel, je bent kostbaar en waardevol in mijn oog, ook jouw naam staat opgetekend in het Koninkrijk van de hemel.

We hebben een Heiland die gelukkig *niet* zegt: "*Eerst* maar eens even kijken wat het met jou wordt. Het gaat bij Hem nooit om onze prestatie maar om onze *roeping*."

We sluiten af met deze bekende woorden:

"Ga niet alleen door het leven
Die last is u te zwaar
Laat een u sterkte geven
Ga tot de Middelaar
Daar is zooveel te klagen
Daar is zoveel geweest
En zoveel leed te dragen
Ga niet alleen"

AMEN.